

Hur fördelas ob-ersättningen?

Anställda i handeln får vanligen ut mellan 3 000–4 000 kr i ob-ersättning varje månad. Det varierar dock mellan olika åldersgrupper. I motsats till vad som ofta hörs i debatten betalas mest ut till äldre anställda, och minst till den yngsta åldersgruppen. För anställda har ob-ersättningen ett stort värde, den motsvarar värdet av 33 ytterligare semesterdagar.

På svensk arbetsmarknad finns särskilda ersättningar när man arbetar på tider utanför det som betraktas som vanliga öppettider eller kontorstider. De mest vanliga är skift-, jour- och ob-ersättningar. En ob-ersättning innebär att man som anställd får kompensation för arbete obekvämt arbetstid som tidiga morgnar, sena kvällar och helger. I detaljhandeln betyder det att man på vardagar får 50 procents extra ersättning mellan klockan 18:15 och 20:00, och 70 procent efter 20:00.

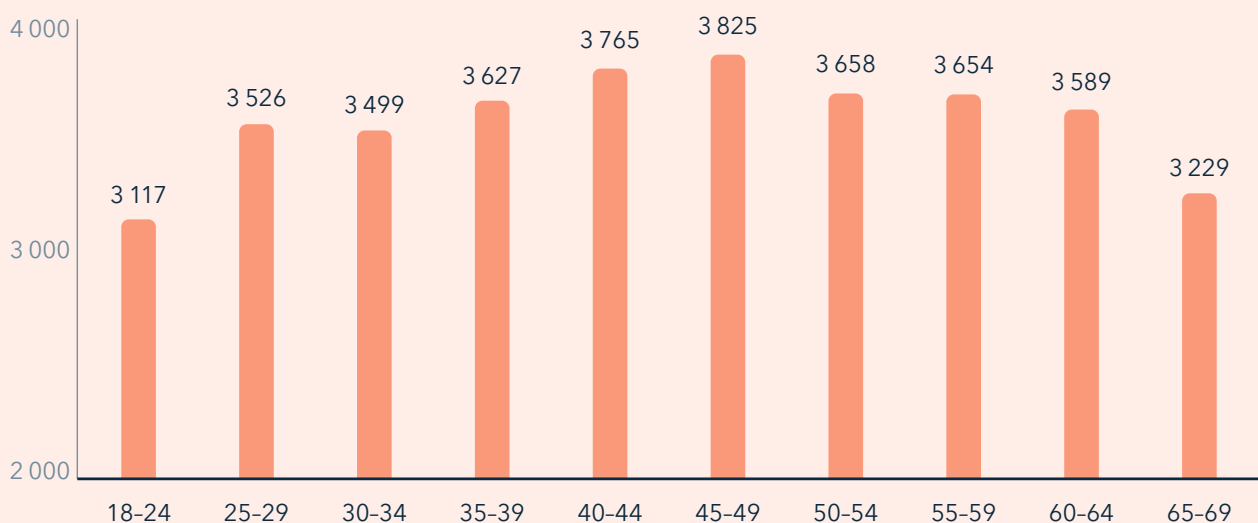
På lördagar efter klockan 12, samt söndagar och andra röda dagar utgår 100 procent.

Äldre får ut mer ob än yngre

En vanlig missuppfattning som ofta förs fram från arbetsgivare är att unga som arbetar extra får ut mer ob-ersättning än ordinarie personal. Det är felaktigt. Om vi ser till de som har fått ut ob-ersättning i lönestatistiken så visar det sig vara tvärtom. Unga i åldrarna 18–24 år får i kronor ut mindre ob-ersättning än äldre åldersgrupper.

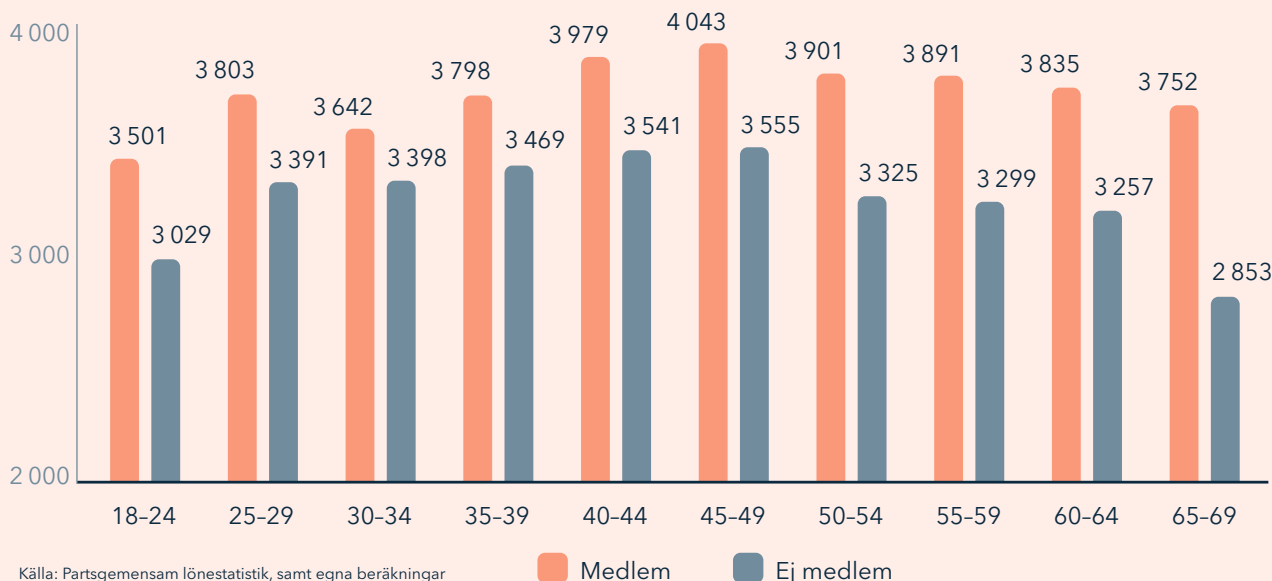
I september var median-ersättningen 3 225 kr, vilket innebär att hälften hade mer än detta i ob. I den 90e percentilen var den genomsnittliga ob-ersättningen 6 350 kr. Fördelningsanalyser av ob visar också att medlemmar i Handels får ut mer ob än oorganiserade i samtliga åldersgrupper.

Detaljhandeln genomsnittlig ob-ersättning i sept 2024

Källa: Partsgemensam lönestatistik

Detaljhandeln genomsnittlig ob-ersättning i sept 2024

Ob motsvarar mer än en månads semester

För många medlemmar i Handels har ob-ersättningen ett stort värde. Den kompenserar för olägenheter att bli schemalagda på kvällar och helger. Och för många deltidsarbetande innebär den även ett viktigt tillskott i löneinkomsterna.

Det kan ibland vara svårt att värdera vilket värde ob-ersättningen har för hela kollektivavtalet. Lönestatistiken utgår från den lön som betalades ut i september. Det speglar därför en månad då det inte finns några andra storhelger. Om statistiken samlats in så att den hade speglat jul, nyår, påsk eller midsommar så hade ob-ersättningar naturligtvis varit högre.

Om vi ändå utgår från septemberlönen så kan ett sätt vara att jämföra ob-ersättningen med ett motsvarande bestående värde. Ett sådant är semesterdagar och semesterlön. Om ob-ersättningen i september 2024 skulle bytas ut mot semesterdagar skulle det innebära 33 ytterligare semesterdagar. Det vill säga totalt 58 semesterdagar.

Könsaspekten viktig när ob kritiseras

Att ob-ersättningen är viktig för anställda i handeln är ingen överraskning. Den har som vi visat ett stort värde och fyller en viktig funktion. Att få kompensation för arbete på kvällar och helger är inte heller något unikt för den svenska modellen. Däremot är ofta ob-ersättningen ifrågasatt av arbetsgivarna.

Den närbesläktade skiftersättningen är dock nästan aldrig ifrågasatt. Vad kan det bero på? När det gäller skiftersättning så utges den i huvudsak på manligt dominerade områden. Om vi ser till ob-ersättning så är den mer vanlig på kvinnligt dominerade områden. Möjligen kan det finnas en genusaspekt även på ersättningar för obekväma och oregelbundna arbetstider?